

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

**Факультет економіки та управління
Кафедра управління**

*Збірник матеріалів
VIII Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції*

**«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКИХ
СИСТЕМ У СОЦІАЛЬНІЙ ТА ЕКОНОМІЧНІЙ
СФЕРАХ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»**

13 листопада 2024 р.

Київ – 2024

УДК [338.27+338.242]:[304+330]

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Факультету економіки та управління
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
протокол № 10 від 20 листопада 2024 року*

Рецензенти:

Акіліна О. В., к.е.н., доцент; Артамонова Г. В., к.е.н., доцент; Ільїч Л. М., д.е.н., професор; Кожем'якіна С. М., д.е.н., професор; Марухленко О. В., д.н.держ.упр., доцент; Михацька А. В., к.пед.н., доцент; Олещенко В. Ю., PhD, доцент; Панченко А. Г., к.н.держ.упр., доцент; Поспелова Т. В., д.н.держ.упр., професор; Руденко В. С., PhD, доцент; Рябець К. А., д.н.держ.упр., професор; Шульга О. А., д.е.н., професор; Яковенко І. В., к.е.н., доцент.

Перспективи розвитку управлінських систем у соціальній та економічній сферах України: теорія і практика: зб. матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. інт.-конф., 13 листопада 2024 р. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024. 847 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, проведеної кафедрою управління Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, розкривають сутність управління діяльністю підприємств і організацій в умовах відбудови України, а також управління людським та соціальним розвитком; містять пропозиції щодо удосконалення механізмів державного управління у сучасний період; окреслюють теорію, практику, проблеми та перспективи миротворчої освіти в конфліктних і постконфліктних регіонах; висвітлюють новітні тенденції розвитку цифрового підприємництва, а також ІТ-сектор та цифрові технології як фактор інноваційної трансформації економіки України.

Висловлені авторами думки та пропозиції можуть не збігатися із точкою зору редакційної колегії. Відповідальність за добір і викладення матеріалів, достовірність інформації, точність назв, статистичних даних, прізвищ та цитат несуть автори. Матеріали опубліковані в авторській редакції.

ЗМІСТ

**СЕКЦІЯ 1. УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ І
ОРГАНІЗАЦІЙ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ
УКРАЇНИ**

Ахновський Д. В., Ахновська І. О. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СТАРТАП- ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	13
Баранов А. В., Мамашвілі Л. О., Горун С. О. ВИРОБНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН.....	19
Барвінок Н. В. ФОРМУВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ СПОЖИВАЧІВ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	27
Верескун Є. Р. УПРАВЛІННЯ КРИЗОВИМИ СИТУАЦІЯМИ.....	36
Друг Ф. О. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БІЗНЕСУ.....	43
Ємець О. І., Стасіцький Н. В., Шпак А. Д. SWOT-АНАЛІЗ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	51
Єфіменко А. Ю., Спаських Д. Д. ТРАНСФОРМАЦІЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЯХ.....	58
Зуєв М. С., Ноздрін Д. Ю. ЗМЕНШЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	65
Ігнатенко І. О. ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	72
Ісаєва В. О. УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	79
Калініченко З. Д. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	82

Коснакі В. О. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО БРЕНДУ КОМПАНІЇ.....	87
Констанжи В. О., Маковійчук А. В. ГУРТОВА ТОРГОВЕЛЬНО-ПОСЕРЕДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ.....	94
Кузьминчук Н. В., Чугай М. К., Шепель А. С. УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ СТРАТЕГІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	102
Лебедєва Н. А. АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	106
Луков В. О. ОСНОВИ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	114
Луцак О. В. РОЗВИТОК ОСВІТНЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ.....	125
Медведева Д. С. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КОМПАНІЙ.....	134
Медяник Ю. Г. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА ТА ЙОГО СТРАТЕГІЧНЕ МИСЛЕННЯ.....	141
Рябоконт Я. Є. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА «ТОВ Д-СЕРВІСЕС».....	148
Сагун А. С. УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ.....	157
Сісецький А.П. РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ У ВІЙСЬКОВИХ УМОВАХ...	159
Склярєнко М. Г. ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.....	163
Соколюк І. Ю. СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ	170

Паночішин А. М., Пушненко А. С. ЗНАЧЕННЯ МОТИВАЦІЇ У СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ.....	178
Пешкова Б. Р. ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	183
Полухіна О. В. УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ.....	192
Таранич О. В., Лігус Г. М. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА.....	198
Холодницька А. В., Пшенна І. В. ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ LOCAL/CRAFT В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	209
Чаплінський Ю. Б., Чаплінська К. Ю. ЦІЛІ ТА ІНСТРУМЕНТИ МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	217
Череватий А. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	225
Чернецький Я. С. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	230
Шевченко Т. С. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО- МЕТОДИЧНОЮ РОБОТОЮ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВИТИ.....	233
Яворівська С. М. ОПТИМІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОДАЖІВ КАВИ В УКРАЇНІ.....	241
Яковенко К. Є. МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ.....	249

Khomenko L., Belinska D.	
TRENDS IN HEALTHY FOOD: EU EXPERIENCE FOR MARKETERS.....	256

СЕКЦІЯ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

Белокурова О. С.	
ОРГАНІЗАЦІЯ МЕРЕЖЕВОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	264
Бойко О. М.	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ЕКО-ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ.....	271
Доценко О. Ю.	
СПІВПРАЦЯ В СИСТЕМІ «ЗЗСО – ЗВО» ЯК УМОВА ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	283
Гльба А. О.	
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ.....	293
Коляда Т. А.	
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	304
Коновалова Т. Г.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ ТА ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ.....	309
Максюта Ю. В.	
ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ: ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ.....	319
Михацька А. В., Главник Л. І.	
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ ЗЗСО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	327
Михайлова М. С.	
НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО УПРАВЛІННЯ.....	335
Саковська Л. М.	
РОБОТА КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН.....	341

Соколюк К. Ю. ЗНАЧЕННЯ ГРАНТОВОЇ ПІДТРИМКИ В РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	350
Пашкова О. І. УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ У ПРОЦЕСІ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	356
Пушкіна Л. О. УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	364
Роюк Д. О. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА СТІЙКИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДОВГОТРИВАЛОЇ ВІЙНИ.....	373
Тюніна А. Ю. ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ МАЙБУТНЬОГО: НЕОБХІДНІ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА.....	381
Чайка А. В. ОСОБЛИВОСТІ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	385
Шостак А. В. СТАН МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВЗАЄМИН В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ТА УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ У НАПРЯМІ ЇХ ГАРМОНІЗАЦІЇ.....	394
Юр'єва Ю. В. ІНСТИТУЦІЙНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	402
Юрчик Г. М. ОЦІНЮВАННЯ АКТУАЛЬНИХ ПОТРЕБ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЇХ ЗАДОВОЛЕННЯ НА ОСНОВІ ЕКСПЕРТНОГО ПІДХОДУ.....	409

СЕКЦІЯ 3. УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ТА СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ (ОБЛАСТЬ, МІСТО, ОТГ)

Александров О. В. УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	420
Каран І. С. ОРГАНІЗАЦІЯ ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	443
Лізунова О. Г. УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ КАДРАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІН.....	449
Могилевська О. Ю., Павловський С. А., Слободяник А. М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛ-ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	456
Паланиця М. М. РАЦІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ.....	463
Постернак І. М. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖЕРІВ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЄКТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «БУДІВНИЦТВО ТА ЦИВІЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ» ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	472
Рябець К. А. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ РОЗВИТКОМ.....	477

СЕКЦІЯ 4. МИРОТВОРЧА ОСВІТА В КОНФЛІКТНИХ ТА ПОСТКОНФЛІКТНИХ РЕГІОНАХ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Акіліна А. В. ЕТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ З ВЕТЕРАНАМИ ЯК СКЛАДНИК МИРОТВОРЧОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИКИ БЕЗБАР'ЄРНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	485
Алексєєва А. В. КОУЧИНГОВИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	493

Балджи М. Д. ДІАГНОСТИКА ЛІДЕРСЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	503
Бордюг К. С. АДАПТАЦІЯ МОДЕЛІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	511
Грабовська Л. М. УПРАВЛІННЯ МИРОТВОРЧИМ ВИХОВАННЯМ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	519
Грінченко І. В. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	527
Діль Ю. І. МЕТОДИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ.....	536
Донець А. О. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЗАКОРДОНОМ.....	546
Львів Л. М., Акіліна О. В. МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ...	553
Орел О. П. РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ЛІДЕРСТВА В ЗЗСО.....	561
Павленко О. І. РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	571
Потужня Т. М. РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	579
П'ятецький М. О. РОЛЬ КЕРІВНИКА У ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЛЦЕІ.....	588
Радченко І. О. УПРАВЛІНСЬКИЙ СУПРОВІД ФОРМУВАННЯ РОЗВИВАЮЧОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ДОСВІД ЛЦЕЮ № 240 «СОЦІУМ».....	596
Тіщенко В. І. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІВ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	606

Ільїч Людмила Миколаївна, д.е.н., професор
Акіліна Олена Володимирівна, к.е.н., доцент,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Альтернативні методи врегулювання спорів (ADR), включаючи медіацію, набули великого значення в сучасній правовій системі багатьох розвинених країн. Їхня популярність зросла завдяки низці переваг перед класичними судовими процесами, такими як економія часу, коштів і можливість збереження взаємин між сторонами. Правові основи для медіації в ЄС закладаються з Директиви 2008/52/ЄС [1] щодо медіації в цивільних і комерційних спорах; Директиви 2013/11/ЄС [2] про врегулювання споживчих спорів, що внесла зміни до існуючих норм ЄС; Регламенту (ЄС) № 524/2013 [3] для врегулювання споживчих конфліктів. ЄС також підготував «Зелену книгу з ADR у цивільних і комерційних справах» [4], закладаючи основи для розвитку цих методів.

Метою нашого дослідження було узагальнити зарубіжний досвід у сфері медіації на прикладі європейських країн, розглянути ключові риси та підходи до медіації у цих країнах, щоб визначити потенційні напрями адаптації цього досвіду для України. Для більш детального розуміння того, як європейські країни застосовують медіацію у практиці, розглянемо досвід окремих держав, починаючи з Франції, яка має довгу історію використання цього інструменту, особливо на муніципальному рівні. Зокрема, у 2008 році у Парижі була введена посада медіатора міста, який допомагає вирішувати конфлікти між громадянами та

муніципальними службами. За такої моделі медіатор забезпечує швидкий та конфіденційний розгляд звернень, часто сприяючи виявленню системних проблем у міських службах. Завдяки своїй діяльності, медіатор здобув довіру громадськості, що підтверджується зростанням кількості звернень на 65% за останні 7 років[5-6]. Цей інститут також включений у процес сертифікації муніципальних послуг, що сприяє співпраці різних служб у вирішенні конфліктів. Крім того, у Франції активно функціонує Асоціація медіаторів територіальних громад (АМСТ), яка об'єднує місцевих медіаторів з різних регіонів. У 2020 році АМСТ провела міжнародний конгрес медіаторів, підтверджуючи роль медіаторів як вагомого елемента системи врегулювання конфліктів на місцевому рівні [7-8].

Подібно до Франції, Італія також успішно впровадила медіацію, однак її підхід вирізняється значною формалізацією та законодавчими зобов'язаннями щодо застосування цього методу у вирішенні конфліктів. Медіація в цій країні може бути як добровільною, так і обов'язковою, залежно від умов договору чи рішення суду. Італійський парламент ухвалив Закон № 69 у 2009 році на виконання директиви ЄС щодо медіації у цивільних та комерційних справах, що зобов'язало сторони застосовувати медіацію в певних випадках [8]. Медіація в Італії стала ефективним засобом зменшення навантаження на судову систему, що підтверджується скороченням часу на розгляд справ. Медіаційний процес в Італії має бути завершений у межах трьох місяців, що робить його привабливим для сторін, зацікавлених у швидкому врегулюванні конфлікту. У разі відхилення пропозицій медіатора витрати процесу можуть бути покладені на сторону, яка не погодилася на мирне вирішення конфлікту.

Медіація у Великій Британії є важливим елементом правової системи, особливо у комерційних справах.

Реформи лорда Вульфа у 1990-х роках призвели до запровадження нових Цивільних процесуальних правил, які зобов'язали сторони спору розглядати можливість альтернативного вирішення, зокрема медіації. Відмова від участі у медіації може спричинити накладення санкцій, включаючи сплату судових витрат. Популярність медіації у Великій Британії зростає, особливо завдяки успішним онлайн-сесіям. За останні роки кількість комерційних справ, вирішених через медіацію, зросла на 3%, і наразі 64% цих справ розглядаються в онлайн-режимі. Це дозволяє сторонам економити час і гроші, одночасно забезпечуючи високий рівень врегулювання – 92% медіацій закінчуються досягненням угоди[8-10].

Німеччина має чітке законодавче регулювання медіації. Після ухвалення Закону про розвиток медіації у 2012 році, процес медіації включає навчання для медіаторів, яке підтверджується сертифікацією. Медіація активно застосовується у справах інтелектуальної власності та може бути ініційована як сторонами спору, так і за ініціативою суду. У німецькій правовій системі суддя може запропонувати сторонам перейти на медіацію, під час якої провадження у справі зупиняється. Державні установи, як-от Німецьке відомство з питань патентів і торговельних марок, пропонують медіаційні послуги з використанням висококваліфікованих медіаторів[8].

Таким чином, досвід розглянутих вище країн вказує на необхідність комплексного підходу до впровадження медіації. Україна має можливість запозичити ключові аспекти зарубіжного досвіду, адаптуючи їх до місцевих умов для створення ефективної системи медіації, зокрема:

1. Формалізація процесу. Досвід Італії та Німеччини свідчить про користь впровадження законодавчо регульованих медіаційних процедур, що

сприяє збільшенню довіри до медіації та ефективному вирішенню спорів.

2. Розширення муніципальних ініціатив. Французький досвід медіатора в Парижі може бути цікавим для великих міст України, де є попит на швидке й ефективно вирішення конфліктів між громадянами та муніципальними службами.

3. Підтримка державою. У Великій Британії та Франції медіація підтримується на державному рівні, що створює додаткові стимули для її розвитку. В Україні також можна розглянути можливість створення державних програм з підтримки медіації, що включатиме безоплатні послуги для населення.

4. Використання медіації у сфері інтелектуальної власності. Італія та Німеччина активно застосовують медіацію в спорах, пов'язаних з інтелектуальною власністю, що дозволяє зменшити кількість тривалих і дорогих судових процесів. Українське законодавство також може розглянути впровадження аналогічної практики, особливо в контексті розвитку технологічного сектору та творчих індустрій.

5. Підготовка та навчання медіаторів. Досвід Німеччини та Великої Британії показує, що медіація може мати значний успіх за наявності якісно підготовлених фахівців. Важливо впровадити навчальні програми, які забезпечать медіаторам необхідний рівень кваліфікації, враховуючи специфіку конфліктів, з якими вони працюватимуть.

Проте, для України, що нині переживає військовий конфлікт, більш корисним може виявитися досвід посткризових європейських країн. Можна виділити декілька практик, які становлять особливий інтерес для України у сфері врегулювання конфліктів. У Боснії та Герцеговині з 2003 року впроваджено проект розвитку

медіації, фінансований Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) та Світовим банком. Національна Боснійська асоціація медіаторів, яка була створена на основі цього проекту, має функцію офіційної реєстрації медіаторів на національному рівні. У 2005 році Боснія та Герцеговина ухвалила законодавство, що визначає медіацію як структуровану процедуру[11]. Медіація у Боснії застосовується як до судових, так і до досудових конфліктів, хоча вона залишається добровільною. Судді мають право рекомендувати медіацію під час підготовчих слухань, якщо вважають це доцільним. Це сприяє використанню альтернативного підходу до врегулювання конфліктів і надає можливість скоротити обсяги судових розглядів. Медіаційні угоди мають обов'язкову силу, що сприяє зростанню довіри до процедури. Особливо цікавим є положення, що іноземні медіатори можуть залучатися до процесу медіації в Боснії та Герцеговині за умови дотримання принципу взаємності та отримання дозволу від Міністерства юстиції та Асоціації медіаторів країни.

Інститут медіації в Косово набув легального статусу у 2008 році в рамках гармонізації з Директивою ЄС 2008/52/ЄС[1]. Законодавчі положення охоплюють акредитацію медіаторів, процедури навчання та етичний кодекс, що регулює професійну поведінку. Міністерство юстиції Косово регулярно публікує статистичні дані, що показують зростання популярності медіації, а участь у процесі є доступною як для громадян Косово, так і для іноземців за умови дотримання принципу взаємності. Законодавство Косово зосереджує увагу на прозорості та підзвітності медіаторів. Це забезпечує довіру до процесу серед громадян і сприяє вирішенню конфліктів до того, як вони переростуть у складніші судові справи. У цьому аспекті досвід Косово може стати корисним прикладом для України, оскільки дозволяє уникнути

тривалих судових розглядів, водночас забезпечуючи прозорість і відкритість процедури.

У 2014 році Сербія ухвалила новий закон про медіацію, який значно розширив сферу її застосування, зокрема на екологічні, комерційні та адміністративні справи. Особливістю сербського підходу є використання медіації для вирішення майнових і компенсаційних спорів, що стосуються шкоди, завданої природному середовищу. Судова система Сербії має обов'язок надавати інформацію про медіацію як альтернативу розгляду справи в суді, що сприяє більш ранньому вирішенню конфліктів. Сербське законодавство також передбачає зниження судових зборів, якщо сторони досягають згоди на ранньому етапі розгляду справи[11]. Цікаво, що Сербія використовує медіацію для транскордонних конфліктів. Це дозволяє іноземним медіаторам брати участь у вирішенні справ за умови взаємного визнання їхньої компетентності. Таким чином, досвід Сербії демонструє, як можна створити ефективну систему для врегулювання складних багатосторонніх конфліктів з урахуванням міжнародних правових аспектів.

Ці приклади демонструють, що посткризові регіони успішно адаптували медіацію для місцевих потреб, що сприяє побудові стійкого миру та соціальної стабільності. Україна також має значний потенціал для використання медіації як ефективного інструменту в подоланні наслідків конфліктів, створенні можливостей для соціально-економічного розвитку та підвищення довіри між громадянами та державними інституціями. Зокрема, рекомендуємо використати наступні елементи практик Західних Балкан:

1. Залучення іноземних медіаторів. Модель Боснії та Герцеговини і Сербії демонструє, що іноземні медіатори можуть відігравати важливу роль у вирішенні конфліктів в межах юрисдикції країни, особливо для регіонів з

історичними чи міжетнічними конфліктами. Україна могла б розглянути можливість залучення іноземних фахівців у постконфліктних регіонах для забезпечення нейтрального, об'єктивного підходу.

2. Прозорість і звітність медіаційного процесу. Досвід Косово щодо публікації звітів і надання прозорої статистики допомагає підвищити довіру громадян до процедури медіації. Цей підхід варто врахувати в Україні для створення чітких стандартів звітності та прозорого регулювання діяльності медіаторів.

3. Інтеграція медіації в судову систему. Сербія продемонструвала ефективний підхід до інтеграції медіації на початкових етапах судового процесу. Українські суди також можуть отримати вигоду від того, щоб пропонувати медіацію на етапі підготовки справи до судового розгляду, особливо у майнових, екологічних і комерційних справах.

4. Адаптація до локальних умов. Досвід Боснії та Герцеговини, де медіація відіграє важливу роль у регулюванні місцевих конфліктів, підкреслює, що адаптація практик до конкретних регіональних умов і соціокультурних особливостей є ключовою для успіху. Це особливо актуально для України, де ситуація в регіонах значно відрізняється через вплив тривалих конфліктів.

5. Медіація в екологічних та майнових спорах. Сербський приклад свідчить про ефективність використання медіації для вирішення екологічних конфліктів. Україна, зі значними екологічними проблемами, зокрема внаслідок військових дій, може розглянути можливість застосування медіації для вирішення подібних конфліктів і компенсацій.

Загалом, досвід європейських країн надає Україні цінні уроки щодо інституціоналізації медіації, підвищення рівня підготовки медіаторів та розширення доступності до медіаційних послуг. Україна може використати підхід

європейських країн для створення ефективної системи медіації, яка включатиме інституційний супровід, доступність послуг, а також можливість залучення іноземних медіаторів для транскордонних та регіональних спорів.

Список літературних джерел

1. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. (2008). Official Journal of the European Union, L 136/3. URL:<http://surl.li/fvsjhh>
2. Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on alternative dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Directive on consumer ADR). (2013). Official Journal of the European Union, L 165/63. URL:<http://surl.li/xsodtq>
3. Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on online dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Regulation on consumer ODR). (2013). Official Journal of the European Union, L 165/1. URL:<http://surl.li/qnpmln>
4. European Union (2002) GREEN PAPER on alternative dispute resolution in civil and commercial law. European Commission, Brussels. URL: <http://surl.li/mksgps>
5. Муніципальна медіація: Аналіз Львівського та іноземного досвіду, пропозиції для Львівської громади. Львів: Львівський центр медіації, 2023
6. PARIS .Médiation. La Médiation de la Ville de Paris. URL:<https://mediation.paris.fr/mediation/>
7. Муніципальна медіація: досвід Франції. А. Самотуга. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 30.11.2021)
8. НАМУ. Практика впровадження IP медіації: дослідження досвіду іноземних країн. URL:<http://surl.li/dpntcc>
9. Mediation in United Kingdom, Penningtons Manches Cooper. URL:<http://surl.li/srilpp>
10. Офіційний вебсайт Великої Британії. URL:<https://www.gov.uk>
11. Skënderi, Av. Xh. (2023). Fostering cross-border/boundary mediation excellence. Towards harmonised quality standards and best practices in civil and commercial dispute resolution across south east european jurisdictions. Sarajevo: Regional Cooperation Council. URL:<http://surl.li/rydwrh>

12. Шинкар Т.І. Застосування медіації в адміністративному судочинстві: вітчизняний та зарубіжний досвід : автореф. дис. канд. юрид. наук. 12.00.07 : адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Національний університет «Львівська політехніка». Львів. 2018. 24 с.

Орел Ірина Петрівна, магістр
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Науковий керівник – д.е.н., професор Ільч Л.М.

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ЛІДЕРСТВА В ЗЗСО

Розвиток емоційного лідерства серед педагогічного колективу закладів загальної середньої освіти є важливим елементом сучасної освітньої системи, оскільки ефективне управління емоціями вчителів та керівників має прямий вплив на якість навчального процесу і загальну атмосферу в закладі. Емоційне лідерство не лише сприяє підвищенню професійної компетентності педагогів, але й допомагає формувати здорові стосунки у колективі, підтримувати мотивацію та розвивати емоційно зрілих учнів. В умовах постійних освітніх реформ, зростання вимог до педагогів, а також викликів, пов'язаних із впровадженням інклюзивної освіти та сучасних технологій, питання розвитку емоційного лідерства серед педагогів набуває особливої актуальності[4, с. 180].

Концепція емоційного лідерства базується на теорії емоційного інтелекту, яку вперше запропонували П. Саловей та Дж. Майер у 1990 році. Вони визначили емоційний інтелект як здатність розпізнавати, розуміти і управляти своїми емоціями і емоціями інших людей. П. Саловей і Дж. Майер підкреслювали, що емоційний інтелект є важливим компонентом міжособистісної взаємодії і впливає на ефективність комунікації, співпраці